



MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Finanční analytický útvar

✉: pošt. přihrádka 675, Jindřišská 14, 111 21 Praha 1, dat. schránka: meiq7wd

☎: +420 257 044 501; fax: +420 257 044 502

Č.j.: FAU-62533/2016/24

METODICKÝ POKYN č. 6

Finančního analytického útvaru Ministerstva financí

ze dne 7. prosince 2016

určený povinným osobám podle § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 253/2008 Sb.¹⁾

PROVÁDĚNÍ IDENTIFIKACE A KONTROLY KLIENTA PROVOZOVATELI HAZARDNÍCH HER

Finanční analytický útvar Ministerstva financí (do konce roku 2016, od 1. 1. 2017 Finanční analytický úřad; dále jen „FAÚ“) v rámci své působnosti zajišťuje úkoly, které pro něj vyplývají ze zvláštních právních předpisů pro boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a právních předpisů, které upravují uplatňování mezinárodních sankcí za účelem udržování a obnovy mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany lidských práv a boje proti terorismu.

S účinností od 1. ledna 2017 se AML zákon vztahuje kromě kasin i na všechny další provozovatele hazardních her (dále také „provozovatel“), s výjimkou těch, které na základě komplexního procesu hodnocení rizik hodnotící celý sektor hazardních her byly v hodnocení dopadů regulace (RIA) vyhodnoceny jako nízkorizikové, konkrétně peněžité, věcné, okamžité anebo číselné loterie, hry bingo a tomboly. Ve vztahu k provádění opatření proti praní peněz a financování terorismu je AML zákon vůči zákonu o hazardních hrách „lex specialis“, z čehož vyplývá, že má před tímto zákonem přednost, což je zřejmé i z požadavků mezinárodního práva a zejména práva EU. Vztah mezi těmito dvěma zákony lze popsat tak, že zákon o hazardních hrách²⁾ stanoví podmínky jejich provozování obecně pro příslušné typy her, kdežto AML zákon stanoví podmínky identifikace a případně další povinnosti od momentu, kdy taková povinnost nastává podle AML zákona. Z těchto důvodů se FAÚ rozhodl vydat **pokyny k některým činnostem podle AML zákona pro provozovatele hazardních her, kteří jsou zároveň povinnými osobami podle tohoto zákona.**

Identifikace klienta

je základním prvkem uplatňování AML/CFT³⁾ opatření. Jedním z hlavních účelů těchto opatření je zaznamenat od koho a kam se přesouvají finanční prostředky nebo majetek a uchovat stopu po těchto přesunech použitelnou k dohledání konkrétních zúčastněných osob. Musí tedy zajišťovat přesné a jednoznačné opětovné ztotožnění identifikované osoby po celou dobu uchování těchto informací.

AML zákon upravuje rozdílně identifikaci u tzv. jednorázového či příležitostného obchodu a identifikaci při vzniku obchodního vztahu. Jednoznačně v souladu s AML zákonem je proto identifikace v kasinu (převzatá evidentně ze zrušeného zákona o loteriích a jiných podobných hrách), jak je nastavena v § 71 odst. 3 zákona o hazardních hrách.

¹⁾ Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění účinném od 1. ledna 2017 (AML zákon).

²⁾ Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, účinný od 1. ledna 2017.

³⁾ Anti-Money Laundering / Countering the Financing of Terrorism.

Součástí identifikace je i zjištění, zda klient je politicky exponovanou osobou (§ 4 odst. 5 AML zákona) nebo osobou, vůči níž se uplatňují mezinárodní sankce (viz např. Metodický pokyn č. 1 FAÚ ze dne 28. května 2012 k uplatňování mezinárodních sankcí zejména v souvislosti s financováním terorismu).

V případě samostatného (jednorázového, příležitostného) **obchodu**⁴⁾ vzniká povinnost provést identifikaci klienta nejpozději v okamžiku, kdy je zřejmé, že hodnota obchodu překročí částku 1 000 EUR (§ 7 odst. 1 AML zákona). V oblasti hazardních her půjde o příležitostný obchod v případech, kdy vklad uskuteční klient, který není ani registrovaný ve smyslu zákona o hazardních hrách, ani nemá hráčské konto nebo není jiným způsobem u provozovatele evidován. O příležitostný obchod se tedy bude jednat zejména při účasti na hře, na kterou se nevztahuje povinnost registrace.

Hranice hodnoty obchodu se vztahuje na veškeré obchody jak ve směru od klienta, tak ve směru ke klientovi, tedy jak na vklady (sázky), tak na výhry. V praxi tedy mohou často nastat případy, kdy při vkladu nemusí být klient identifikován, jelikož výše jeho vkladu nedosáhla částky 1 000 EUR, ale před vyplacením výhry, přesahující tuto částku, již být identifikován musí. Tato zákonem stanovená hranice je základním, minimálním požadavkem, přičemž každá povinná osoba, včetně provozovatele hazardních her, by si měla na základě vlastního hodnocení rizik vyhodnotit, zda bude pro identifikaci uplatňovat tento zákonný limit nebo limit nižší (v žádném případě však vyšší), nebo zda bude provádět identifikaci u všech obchodů bez ohledu na výši částky.

Rovněž zřízení dočasného uživatelského konta podle § 80 zákona o hazardních hrách s ohledem na podmínky, kterými se řídí, bude považováno za jednorázový obchod ve smyslu § 4 odst. 1 AML zákona.

Podle § 54 odst. 4 AML zákona platí povinnost sčítat související platby. Tato povinnost se při provozování hazardních her uplatní vždy, když je technicky průkazné nebo z okolností zřejmé, že platby uskutečňované v relativně krátkém časovém úseku (v řádu jednoho nebo několika dnů) mají vztah k jednomu konkrétnímu klientovi. V takovém případě od celkové hodnoty plateb (v kterémkoli směru) nad 1000 EUR vzniká povinnost provést identifikaci klienta.

Povinnost provést identifikaci klienta i při nižší hodnotě „příležitostného“ obchodu vzniká rovněž tehdy, je-li konkrétní obchod provozovatelem hry hodnocen jako podezřelý (§ 7 odst. 2 písm. a) AML zákona).

V případě **obchodního vztahu** je nutné provést identifikaci vždy při jeho vzniku, předtím, než se uskuteční první platba (vklad, sázka), a to bez ohledu na výši vkladu či hodnotu platby. Obchodním vztahem se podle § 4 odst. 2 AML zákona rozumí smluvní vztah mezi povinnou osobou a jejím klientem, jehož účelem je nakládání s majetkem této osoby nebo poskytnutí služby této osobě, a to opakovaně, přičemž tato opakovanost je zřejmá při vzniku obchodního vztahu. Podle zákona o hazardních hrách lze „obchodní vztah“ jednoznačně přiřadit zejména k pojmu „registrace“, přičemž registrací se rozumí zjištění a ověření totožnosti a věku osoby žádající o registraci, přidělení přístupových údajů nebo jiných přístupových prostředků, nebo „aktivace uživatelského konta“, na němž jsou evidovány peněžní prostředky, zejména vklady, sázky a výhry.

O obchodní vztah se ale bude jednat také tehdy, pokud byl s klientem uzavřen jiný druh smluvního vztahu, např. vystavení VIP karty, otevření hráčského konta apod.

Provozovatelé, kteří se povinnými osobami podle AML zákona stávají nově od 1. ledna 2017, nemusí nově identifikovat své stávající klienty, pokud je již dříve identifikovali způsobem odpovídajícím požadavkům AML zákona a mají zaznamenané identifikační údaje klienta (§ 5 odst. 1 písm. a) AML zákona) a údaje související s identifikací (§ 8 odst. 2 písm. a) AML zákona). Pokud takto provedená a zaznamenaná identifikace obsahuje dostatek identifikačních údajů k jednoznačnému ztotožnění osoby (minimálně jméno, příjmení, datum narození, adresu bydliště,

⁴⁾ § 4 odst. 1 AML zákona.

státní občanství) a určení průkazu totožnosti, podle kterého bylo provedeno ověření totožnosti klienta (minimálně typ a číslo dokladu a stát, který jej vydal), není nutné celou identifikaci znovu opakovat, ale pouze nejpozději před další hrou, sázkou či vkladem doplnit identifikační údaje v souladu s požadavky AML zákona; nejčastěji zřejmě půjde o doplnění identifikačních údajů o rodné číslo, místo narození, pohlaví (pokud nevyplývá např. z rodného čísla nebo tvaru příjmení). Zásadní zde je ta skutečnost, že klientovi nebude umožněno provést jakoukoli transakci (vklad, výplatu výhry), aniž by doložil chybějící identifikační údaje. Toto doplnění identifikace není nutné provést za fyzické přítomnosti klienta, ale je možné využít i jakýkoli způsob dálkové komunikace za současného ověření jeho totožnosti podle § 8 odst. 6 AML zákona. Klient musí být současně poučen podle § 24 odst. 2 AML zákona o účelu zpracování poskytnutých osobních údajů.

Pokud přechodná ustanovení zákona o hazardních hrách umožňují v konkrétních případech zavést registraci účastníků hry později, než od účinnosti tohoto zákona, lze do doby registrace považovat každou účast na takové hře z hlediska AML zákona za jednorázový obchod, pokud nebyl s klientem uzavřen jiný druh smluvního vztahu, např. vystavení VIP karty, otevření hráčského konta apod., nebo pokud z jiných okolností není zřejmé, že platby uskutečňované v relativně krátkém časovém úseku mají vztah k jednomu konkrétnímu klientovi.

Způsoby identifikace

AML zákon považuje za základní způsob identifikace její provedení za fyzické přítomnosti klienta (§ 8 AML zákona). Vedle toho však připouští i náhradní způsoby identifikace – zprostředkovanou identifikaci (§ 10 AML zákona) a převzetí identifikace (§ 11 AML zákona).

Podle § 10 AML zákona zprostředkovaná identifikace klienta může být na základě žádosti provozovatele hazardní hry nebo klienta provedena prostřednictvím Czech POINTU, který se nachází na více než 7000 místech v České republice a na 40 zastupitelských úřadech v zahraničí, anebo notáře (i zahraničního, pokud jím vystavenou veřejnou listinu podle mezinárodního práva lze uznat i v ČR). O této identifikaci se sepíše veřejná listina, ve které musí být mimo jiné uvedeno kdo, na čí žádost a za jakým účelem tuto identifikaci provedl, a jejíž součástí jsou kopie dokladů, z nichž byla totožnost ověřena. Tento dokument doručí klient povinné osobě před uskutečněním první transakce.

Podle § 11 odst. 1 AML zákona může provozovatel hazardní hry, pokud byla identifikace klienta provedena úvěrovou nebo finanční institucí (s uvedenými výjimkami), takovouto identifikaci převzít. Podmínkou je, že přebírající bude mít nejlépe smluvně zajištěno, že mu tato úvěrová či finanční instituce kdykoli na vyžádání (nebo před uskutečněním první transakce) poskytne informace o identifikaci tohoto klienta, včetně kopií příslušných dokladů.

Další možností identifikace klienta „na dálku“ je ověření totožnosti klienta u kvalifikovaného poskytovatele služeb vytvářejících důvěru na základě příslušného nařízení EU⁵⁾, jak ji připouští § 11 odst. 8 AML zákona. V tom případě klient jakýmkoli komunikačním prostředkem sdělí povinné osobě své identifikační údaje a další údaje požadované k identifikaci povinnou osobou v souladu s § 5 AML zákona a povinná osoba jeho totožnost ověří u poskytovatele příslušné služby. Aktuálně je tak možné využít elektronického podpisu podle zákona č. 297/2016 Sb., do budoucna i elektronické identifikace podle dalšího dosud připravovaného zákona na základě nařízení EU č. 910/2014.

V případě těchto náhradních a tedy rizikovějších způsobů identifikace jsou v AML zákoně stanoveny jen základní, minimální požadavky. Povinná osoba sama podle hodnocení rizik zavede další obezřetnostní opatření, aby byla schopna s co nejvyšší mírou jistoty vyloučit nesprávnou identifikaci. Zodpovědnost za řádně provedenou identifikaci zůstává na provozovateli, který je tak bez ohledu na konkrétní zavinění odpovědný za případný správní delikt vyplývající ze špatně

⁵⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014, o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES.

provedené identifikace. Z tohoto důvodu by v případě jakékoli pochybnosti provozovatel neměl vůbec takovou identifikaci připustit, viz § 11 odst. 9 AML zákona.

Kontrola klienta

Kontrolou klienta se rozumí souhrn úkonů, jejichž účelem je naplnění zásady „poznej svého klienta“ (zásada „KYC“⁶⁾). Smyslem kontroly klienta je rozpoznat včas podezřelé obchody a zabránit tak zneužití povinné osoby k nelegální činnosti. Kontrolu klienta jsou provozovatelé povinni provádět v případě příležitostného obchodu v hodnotě vyšší než 2 000 EUR, v případě obchodního vztahu od jeho počátku po celou dobu trvání. Za účelem efektivního přezkumu transakcí v rámci kontroly klienta dle AML zákona je nezbytné, aby povinné osoby uchovávaly a přezkoumávaly informace o všech transakcích klienta, bez ohledu na to, zda se jedná o vklad/sázku nebo výhru/výplatu, nebo kde a jakým způsobem transakce proběhla (jako např. na pokladně nebo u stolu v kasinu, u automatů, v hotovosti nebo z platební karty apod.). Spárování všech transakcí s údaji o klientovi je nezbytným předpokladem efektivní AML/CFT prevence a případné detekce podezřelých vzorců chování. Toto je komplexně řešeno v zákoně o hazardních hrách. Pokud u některých typů hazardních her přechodná ustanovení zákona o hazardních hrách připouští po určitou dobu vklady (sázky) podle předchozího zákona, tedy bez technické možnosti propojení s konkrétním klientem, bude to po stejnou dobu tolerováno i ve vztahu ke kontrole klienta podle AML zákona. Je však na provozovatelích, aby v tomto přechodném období uplatnili přiměřená opatření ke zmírnění s tím spojených rizik.

Kontrola klienta je popsána v § 9 AML zákona. Její rozsah není v zákoně explicitně stanoven. Na počátku obchodního vztahu povinná osoba (provozovatel) na základě kontroly klienta vytvoří rizikový profil klienta. Prováděné transakce (vklady, sázky) průběžně porovnává s tímto profilem (např. zda vklady řádově odpovídají deklarovaným příjmům či majetkovým poměrům). Zjišťované informace o klientovi by měly poskytovat dostatek informací k hodnocení rizikivosti z hlediska možného zneužití k praní peněz nebo financování terorismu. Při posuzování možného rizika je vždy nutné vycházet z rizikových faktorů, uvedených v hodnocení rizik, které musí povinné osoby v souladu s § 21a AML zákona vypracovat. Zvýšenou pozornost je třeba věnovat situacím, které z rizikového profilu klienta vybočují. U klientů rizikových, klientů, kteří jsou politicky exponovanými osobami, a právě u těchto vybočujících či neobvyklých transakcí, je nutné provádět hlubší kontrolu klienta, což zejména může zahrnovat vyžádání si od klienta předložení dokladů o příjmech či původu majetku, např. potvrzení o nabytém dědictví atd. K tomu AML zákon ukládá klientovi povinnost součinnosti a naopak povinné osobě zakazuje pokračování v obchodování s klientem, který při kontrole nespolupracuje.

Při provádění konkrétních kroků v rámci kontroly klienta je rovněž třeba vycházet z ustanovení § 9 odst. 3 AML zákona, podle něhož kontrola klienta musí být prováděna v rozsahu potřebném k posouzení možného rizika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, v závislosti na typu klienta, obchodního vztahu či produktu. Nebude tedy nutné u všech klientů ve všech případech zkoumat původ prostředků, když např. u výhry je tento původ zřejmý, ale i v takovém případě může být důležitá znalost klienta, z důvodu posouzení, zda tyto prostředky nejsou určeny k nelegálním účelům.

Tento metodický pokyn má sloužit pouze pro základní orientaci provozovatelů hazardních her v nejdůležitějších povinnostech a možných postupech při identifikaci a kontrole klienta a není a ani nemůže být úplným výkladem všech povinností, které má provozovatel podle AML zákona.

Ing. Libor Kazda
ředitel

⁶⁾ Z anglického „Know Your Customer“.

